

نشانگان آسپرگر

نویسندگان: میترا کاظمی کردآسیابی / کارشناس ارشد مدیریت آموزشی

اعظم نژادالحسینی / کارشناس ابتدایی

چکیده

مقدمه

آسپرگر پدیده‌ای نسبتاً کمیاب است. پژوهش‌ها حاکی از آن است که از هر ۱۰۰۰ نفر، ۱۰ تا ۱۵ نفر به آسپرگر دچار هستند. علت آن ممکن است یک اختلال ژنتیکی یا آسیب فیزیکی به مغز باشد (لونز^۱، ۱۹۹۶). اختلال آسپرگر در پسران شایع‌تر است. زمان شروع این اختلال تا حدودی دیرتر از درخودماندگی است یا اینکه دیرتر شناسایی می‌شود. تأخیر در حرکت یا عدم مهارت حرکتی ممکن است در دوره‌ی پیش‌دبستانی دیده شود (اسلامی، ۱۳۸۲). شدت درخودماندگی متفاوت است، شدیدترین موارد با تکرار فوق‌العاده، آسیب به خود و رفتار تجاوزکارانه مشخص می‌شود. این رفتار ممکن است در طول زمان ادامه داشته باشد و باعث افزایش بسیاری از مشکلات شود (اصغری، ۱۳۸۴).

افراد مبتلا به آسپرگر در درک جهان، برقراری ارتباط با دیگران، تخیل و قوه‌ی خلاقه دچار مشکل هستند. همچنین امکان دارد در برخی رشته‌ها مانند ریاضیات با هوش باشند. یادگیری این افراد با اختلال همراه است اما تعداد چشمگیری از آنها با هوش‌تر از حد متوسط هستند. در گذشته کودکان دچار نشانگان آسپرگر در مدارس عادی درس می‌خواندند و کسی متوجه شرایط آنها نمی‌شد. بنابراین آنها افرادی گوشه‌گیر بودند و به آسانی مورد تحکم واقع

نشانگان آسپرگر^۱ اختلال رشدی در عملکرد مغز است که در گستره‌ی اختلالات درخودماندگی^۲ قرار دارد. ناتوانایی‌های دیگری که در این گستره قرار دارند، شامل درخودماندگی و درخودماندگی با کارکرد بالا می‌باشند. اغلب نشانگان آسپرگر و درخودماندگی با کارکرد بالا به طور مترادف استفاده می‌شوند. نشانگان آسپرگر به عنوان اختلال رشدی گسترده طبقه‌بندی شده است، به این معنی که این اختلال بر همه‌ی عرصه‌های زندگی تأثیر می‌گذارد.

ویژگی‌های اصلی این اختلال عبارت‌اند از: دشواری در ایجاد روابط اجتماعی، دشواری در برقراری ارتباط، محدودیت علایق و داشتن فعالیت‌های محدود و تکراری در فعالیت‌های حرکتی بدن. در حال حاضر هیچ درمانی برای نشانگان آسپرگر وجود ندارد و بهترین درمان مطالعه شده، مداخله‌های آموزشی و پزشکی است. این مداخله‌ها درمان درخودماندگی نیستند، بلکه تا حدودی شرایط بهبودی را فراهم می‌کنند. در این مقاله به طور مختصر به بررسی ویژگی‌های کودکان دچار نشانگان آسپرگر و شیوه‌های آموزش این کودکان می‌پردازیم.

1. Asperger Syndrome
2. Autism

حرف‌هایی بزنند که از نظر دیگران عجیب باشد که علت آن بی‌اطلاعی از قوانین قرار دادی گفتگو است. آنها به فهمیدن معنای «کلمه» بیش از فهمیدن منظور گوینده توجه دارند، به همین دلیل ممکن است در مقابل اصطلاحات و استعاره‌ها گیج شوند.

۲- علایق افراطی^۵

علایق بر تفکر فرد حکم فرما است و ممکن است تا سال‌ها یا برای تمام عمر باقی بماند. معمولاً با سرگرمی خاصی شناخته می‌شوند که در سطوح بالا ادامه می‌یابد، مانند شیفتگی به برنامه‌ی حرکت قطارها.

۳- درک توقعات اجتماعی^۶

بخش دیگری که این افراد در آن مشکل دارند، درک توقعات اجتماعی است. بسیاری از چیزهایی که برای ما مسلم و بدیهی به نظر می‌رسد، برای آنها ناشناخته است و گاهی از سوی همسالانشان به عنوان فردی ضد اجتماعی شناخته می‌شوند (لونز، ۱۹۹۶). وقتی از آنها بخواهیم خود را در موقعیت خاصی قرار دهند، اظهار ناتوانی می‌کنند و نمی‌توانند نقش بازی کنند. همچنین به دلیل فقدان درک اجتماعی نمی‌توانند دوست پیدا کنند، به همین دلیل بسیاری از علایق دوره‌ی سنی خود را از دست می‌دهند؛ مثلاً ممکن است از موسیقی پاپ^۷، فوتبال، مد لباس و... اطلاعی نداشته باشند.

می‌شدند. این افراد ممکن است به یک سرگرمی یا وسواس فکری پناه ببرند و همسالانشان به آنها القایی نظیر «پروفیسور» بدهند.

ویژگی‌های اصلی این اختلال عبارت‌اند از :
 دشواری در ایجاد روابط اجتماعی، دشواری در برقراری ارتباط ، محدودیت علایق و داشتن فعالیت‌های محدود و تکراری در فعالیت‌های حرکتی بدن

امروزه افرادی با علائم خفیف بیماری در مدارس عادی شناسایی و از حمایت‌های مناسب برخوردار می‌شوند. تعدادی از آنها که علائم بیماریشان شدیدتر است ، نمی‌توانند کلاس‌های عادی را تحمل کنند. اختلالات رفتاری و حمایت‌های به عمل آمده موجب جدایی هر چه بیشتر آنها از همسالانشان می‌شود (لونز، ۱۹۹۶).

علل نشانگان اسپرگر

نظریه‌های مختلفی درباره‌ی علل نشانگان اسپرگر وجود دارد. برای مثال، شرایط محیطی، آسیب به مغز و دشواری یا بیماری در موقع تولد از جمله علل این اختلال نام برده شده اند که در واقع هیچ یک از این موارد کاملاً علت آن نیستند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند ویژگی‌های ژنتیکی افراد تا حدود زیادی در این زمینه مؤثر است.

ویژگی‌های اصلی نشانگان اسپرگر

۱- اختلالات ارتباطی^۴

این افراد ممکن است سؤال‌هایی بپرسند یا

5. obsessional interests

6 . understanding social expectations

7 . Popular music

4. communication difficulties.

۴- فشار روانی^۸ که به تازگی به آنها آموزش داده شده، مجدداً سؤال کنند، چون می‌خواهند مطمئن شوند کارشان را درست انجام می‌دهند.

کودکان دچار آسیب‌گر بسیار حساس هستند و در شرایط بدون ضابطه و اتفاقی مضطرب می‌شوند. نمی‌توانند نزدیکی مردم را به خود تحمل کنند. سر و صدای ناگهانی باعث اضطراب، ترس یا وحشت‌زدگی آنها می‌شود یا دست‌کم از تمرکز آنها جلوگیری می‌کند. یک محیط آرام و بدون آشفتگی که مقررات خشک در آن اجرا می‌شود، به تمرکز آنها کمک می‌کند. حمل کردن یک شی ممکن است به آنها احساس امنیت بدهد و این برای دیگران عجیب است.

یک روش خوب آن است که از آنها بخواهیم پاسخ‌ها را در دفتر خود یادداشت کنند و اگر سؤالی را تکرار کردند، آنها را به دفترچه‌شان ارجاع دهیم. این کار علاوه بر کاستن این مشکل می‌تواند باعث تقویت حس اطمینان در آنها شود. پس از مدتی با این نوشته‌ها مأنوس می‌شوند و پیش از سؤال کردن به نوشته‌های خود رجوع می‌کنند.

ج- سازماندهی^۹

سازماندهی در کارها می‌تواند کمک مفیدی برای آنها باشد و به کاهش فشار روانی و افزایش بهره‌وری منجر شود. مثلاً، می‌توانیم به فرد کمک کنیم تا فضای روی میز یا اتاقش را سازماندهی کند.

د- برنامه ریزی^{۱۰}

برنامه ریزی برای این کودکان بسیار مشکل است و نمی‌توانند کارهایشان را در یک زمان مشخص

راهبردهای آموزشی برای آموزگاران

الف- آموزش

- ✓ هنگامی که به عنوان آموزگار به آنها آموزش می‌دهید، باید ساده و مختصر صحبت کنید. هر گونه ابهام آنها را به شدت می‌تواند مضطرب و آشفته کند.
- ✓ آموزش‌های شفاهی به تنهایی کافی نیستند و بهتر است با راهنمایی‌های نوشتاری همراه باشد.
- ✓ خواسته‌های خود را برای آنان بیان کنید.
- ✓ در زمانی که بر روی کاری تمرکز کرده‌اند، از آموزش آنها صرف نظر کنید تا وقتی کارشان به پایان برسد یا از شما کمک بخواهند. سپس می‌توانید خواسته‌های خود را برایشان شرح دهید.
- ✓ از بیان‌های مختلف استفاده نکنید زیرا ممکن است گیج شوند.

ب- یادآوری

بسیاری از آنها دوست دارند درباره‌ی چیزهایی

9. Organizing.

10. Planning Work.

8. stress

انجام دهند. برای کمک به آنها می‌توانید یک جدول برنامه‌ریزی شده برای انجام کارها ترسیم کنید.

۵- بازخورد^{۱۱}

آموزگار باید برای دادن بازخوردی صادقانه و سودمند آماده باشد. از آنجا که این کودکان در تشخیص روش‌های اجتماعی و قوانین قراردادی مشکل دارند، باید بدانند عملکردشان مورد قبول واقع شده است یا خیر، بدون آنکه صریحاً چیزی به آنها گفته شود.

برای مثال، به جای اینکه به آنها بگوییم کاری را انجام ندهند، بهتر است بگوییم به جای آن چه کاری را انجام دهند. دستوراتی نظیر «آن کار را انجام نده» یا «بس است» اشاره‌ی مفیدی برای تغییر رفتار آنها نیست (پنی^{۱۲}، ۲۰۰۵).

نتیجه‌گیری

آسپرگر اختلالی رشدی است که بر نحوه‌ی ارتباط فرد با محیط پیرامونش تأثیر می‌گذارد. کودکان و بزرگسالانی که دچار این اختلال هستند، اغلب در مراوده‌ی اجتماعی، ایجاد ارتباط لفظی و غیرلفظی و یادگیری بازی‌های تخیلی دچار مشکل می‌شوند. علاوه بر این اختلال، رفتارهای تکراری دارند و در مقابل هرگونه تغییر در روال کار یا زندگی مقاومت می‌کنند. از آنجایی که افراد دچار اختلال آسپرگر دارای مشکلات منحصر به فردی هستند، شیوه‌های آموزشی که برای بهبود یک فرد مورد استفاده قرار می‌گیرد ممکن است برای فرد دیگر سودمند نباشد. آموزش و پرورش ویژه یا حمایت با برنامه می‌تواند در زندگی این افراد مؤثر باشد و زمینه‌ی رشد توانایی‌ها و قابلیت‌های آنها را فراهم کند.

منابع:

- اسلامی، فرزانه (۱۳۸۲). *اختلال آسپرگر*. تهران: مجله‌ی تعلیم و تربیت استثنایی شماره‌ی ۲۳-۲۲.
- اصغری، فاطمه (۱۳۸۴). *در خود ماندگی چیست؟* تهران: مجله‌ی تعلیم و تربیت استثنایی شماره‌ی ۴۴.
- Lones.J(1996). *Autism & Asperger syndrome*.Skill journal:50 pp.21-24
- Penny.J (2005) *working together:helpful hints for school teachers*.Based.On the article [www. http// practical strategies in the work place The national autistic society.](http://www.practicalstrategiesintheworkplace.org.uk)
- multikulti.org.uk.

11. Feed Back.
12. penny.